

Савицька О. М.
канд. екон. наук, доц.,
доцент кафедри менеджменту підприємств
ORCID: 0000-0002-1053-209X;
Ринденко С. С.
студентка ФММ
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського», м. Київ, Україна

МСФЗ В УКРАЇНІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРЕВАГИ ДЛЯ МСП

Для економічного зростання України важливу роль відіграють не лише великі компанії, а й малі та середні підприємства, що станом на кінець 2023 року складають 99,98% вітчизняного бізнесу та забезпечують 74% робочих місць. Відповідно увага до звітності цих компаній також відчутна, хоч і є меншою порівняно із суспільно-значущими підприємствами.

Міжнародний стандарт фінансової звітності (МСФЗ) для малих та середніх підприємств (МСП) з'явився в липні 2009 року за сприяння Ради з МСФЗ з метою задоволення потреб користувачів фінзвітності таких підприємств та збалансування витрат і вигод під час підготовки фінансової звітності. До сьогодні перегляд документу відбувся лише у 2015 році [1]. У 2013 році Міністерство фінансів України офіційно затвердило нормативний документ, який дозволив українським підприємствам застосовувати МСФЗ для МСП [2].

Загалом, МСФЗ для МСП є цілісним та самодостатнім стандартом, перекладений українською мовою з текстом до 200 сторінок.

Самодостатність цього Стандарту полягає в тому, що він практично не містить перехресних посилань на основні МСФЗ, за одним винятком: зберігається можливість, проте не вимога, застосовувати МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка».

Стандарт є унікальним документом, який визначає мету, принципи, структуру фінансової звітності, а також методологію відображення в обліку інформації про активи, капітал, зобов'язання та господарські операції малих та середніх підприємств. Тобто, суб'єкти господарювання, що підпадають під сферу дії цього документа, загалом не застосовують інші МСБО чи МСФЗ. Також необхідно взяти до уваги той факт, що якщо організація вирішує використовувати МСФЗ для МСП, вона повинна дотримуватись його повністю [1].

МСФЗ для МСП передбачає низку полегшень для малого та середнього бізнесу в Україні, що були впроваджені за такими векторами:

- вилучення деяких тематик, які висвітлені у повному варіанті МСФЗ, оскільки вони регламентують облік операцій, невластивих для діяльності МСП. Приміром, відсутні такі теми як прибуток на акцію, проміжна фінансова звітність, звітність за сегментами, страхування та активи для реалізації;
- усунення певних альтернативних шляхів облікової політики, якими можна скористатися у повних МСФЗ. Для МСП запропоновано єдину, найпростішу опцію;
- спрощення вимог стосовно визнання та оцінювання статей звітності (наприклад, витрати на позики та розробки не капіталізуються);
- значне зменшення вимог щодо припинення визнання та розкриття інформації (менше 10% від аналогічних вимог у повних МСФЗ) [2].

Відповідно до МСФЗ для МСП, господарські одиниці зобов'язані складати фінансову звітність загального призначення. Згідно з пунктом 7 МСБО 1 «Подання фінансової звітності», вона має містити: звіт про фінансовий стан на дату звітування, єдиний звіт про сукупний прибуток за звітний період або окремі звіти про прибутки та збитки і сукупний прибуток, звіт про зміни у власному капіталі за звітний період, звіт про рух грошових коштів за звітний період, а також примітки. Якісними характеристиками відомостей, що наводяться у фінансових звітах, вважаються зрозумілість, доречність, істотність, правдивість, переважання сутності над формою тощо. Також згідно із зазначеним Стандартом, передбачено, що всі основні фінансові інструменти підлягають оцінці за амортизованою вартістю з використанням методу ефективної процентної ставки, за винятком

інвестицій у прості та привілейовані акції, які не підлягають конвертації та достроковому погашенню [3, с. 68].

Стандартом передбачено окрему секцію, присвячену переходу на МСФЗ для МСП, який дозволяє використовувати всі винятки, зафіксовані у МСФЗ 1 «Початкове застосування МСФЗ», враховуючи відхилення «неможливості здійснення» для порівняльних відомостей та перерахунку вхідного звіту про фінансове становище [2].

Ускладнення переходу на МСФЗ для МСП залежить від концептуальної бази, яку компанія застосовувала раніше:

- 1) з повного пакету МСФЗ – трансформація фінансової звітності підприємства є доволі простою;
- 2) з національних стандартів - за алгоритмом не відрізняється від процесу переміщення на повні МСФЗ, але, зважаючи на спрощений характер МСФЗ для МСП, може бути менша кількість корекцій.

Вихідною датою переміщення на МСФЗ для МСП вважається перший день періоду, за який надається повна порівняльна інформація у першій фінансовій звітності, підготовленій відповідно до вимог Стандарту. Саме на цю дату компанії необхідно сформувати вхідний баланс, який слугуватиме відправним пунктом для подальшої звітності згідно з МСФЗ для МСП.

Слід зазначити, що уніфікованого визначення малого та середнього підприємства не існує. У більшості випадків для класифікації господарських одиниць використовуються такі критерії, як чисельність працівників, балансова вартість активів та чиста виручка від реалізації продукції [4].

Згідно з пунктом 1.2 МСФЗ для МСП, до лав малих та середніх підприємств варто віднести господарські одиниці, які:

- а) не є підзвітними громадськості;
- б) публікують фінансові звіти загального призначення для зовнішніх користувачів [2].

У нашій державі немає спеціальної процедури для схвалення застосування МСФЗ для МСП, проте Стандарт розміщено на офіційному веб-ресурсі Міністерства фінансів України, що робить його легітимне використання доступним представникам МСП.

Для багатьох українських компаній МСФЗ для МСП став найбільш оптимальним вибором, оскільки забезпечив можливість здійснити перехід на МСФЗ у випадках, коли їх застосування є обов'язковим, без значних витрат.

Він також сприяв підвищенню порівнюваності фінансових відомостей та покращенню узгодженості щодо якості аудиту, надаючи можливість отримувати якісну фінансову звітність. У свою чергу, інформація у фінансових звітах допомагає особам, які надають капітал, приймати обґрунтовані рішення, що сприяє ефективнішому функціонуванню ринків капіталу та зменшенню його вартості для економіки загалом.

Задля підвищення привабливості і застосування Стандарту для українських суб'єктів господарювання, важливим є його подальше спрощення та розробка механізму використання на законодавчому рівні. Частиною цього процесу є розробка та поширення відповідного програмного забезпечення від провідних сервісів M.E.Doc, COTA, FREDO [3, с. 66-67]. З проведеного аналізу можна зробити висновок, що застосування МСФЗ для малих та середніх підприємств в Україні є доцільним та необхідним кроком на шляху до підвищення прозорості бізнесу та порівнянності їхньої фінансової звітності. Водночас запровадження МСФЗ потребує ретельної підготовки, належного навчання бухгалтерів, аудиторів, актуаріїв, фінансових менеджерів, контролерів та ін. Загалом перехід на МСФЗ для МСП сприятиме покращенню інвестиційного клімату, зміцненню довіри з боку стейкхолдерів та інтеграції українського бізнесу у міжнародний економічний простір.

Список використаних джерел

1. IFRS for SMEs: маленький стандарт з великими перспективами. ibuhgalter.net Сучасний бухгалтерський портал. URL: <https://ibuhgalter.net/ru/material/722/14310> (дата звернення: 25.03.2024).
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП). LIGA:ZAKON. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU13010> (дата звернення: 26.03.2024).
3. Степаненко О. І. Концепції та принципи фінансової звітності малих підприємств в умовах застосування мсфз. *Innovative technologies in science and education* : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Єрусалим, 4 берез. 2021 р. Єрусалим, 2021. С. 66–71
4. Стаття № 37-38 «Перехід на МСФЗ: можливості для МСП». LIGA:ZAKON. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/BZ012566?an=0> (дата звернення: 25.03.2024).